

**Podpora učitelů, instruktorů a lektorů pro úspěšné reformy
a kvalitu odborného vzdělávání a přípravy
- mapování jejich profesního rozvoje v EU**

Česká republika

Pracovní verze

Tato zpráva o učitelích, instruktorech a lektorech v počátečním odborném vzdělávání je součástí souboru zpráv, které doplňují informace o systémech odborného vzdělávání a přípravy, které jsou k dispozici online na: <http://www.cedefop.europa.eu/EN/Information-services/vet-in-europe-country-reports.aspx>.

Tyto zprávy zpracovávají všechny členské státy EU, Norsko a Island. Tyto země jsou členskými státy sítě ReferNet, kterou zřídil Cedefop (Evropské středisko pro rozvoj odborného vzdělávání).

Příprava této zprávy byla spolufinancována Evropskou unií.

Tato zpráva je vypracována na základě společné šablony připravené Cedefopem pro všechny členské země sítě ReferNet.

Podkladové materiály poskytla:

PhDr. Jiřina Novotná, Národní ústav pro vzdělávání (NÚV)

Autor:

Mgr. Martina Kaňáková (NÚV)

Editoři:

Mgr. Zdeňka Šímová (NVF, o.p.s.), Ing. Věra Havlíčková (NVF, o.p.s.)

Názory uváděné v této zprávě nejsou nutně totožné s názory Cedefopu.

© Copyright: Národní ústav pro vzdělávání (NÚV) a Národní vzdělávací fond (NVF) 2015

Obsah

1. Úvod.....	2
2. Vzdělávání pedagogů v rámci školského systému.....	6
2.1. Pedagogičtí pracovníci působící na středních odborných školách.....	7
2.2. Druhy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.....	9
2.3. Požadavky na profesní rozvoj učitelů působících v odborném vzdělávání a přípravě..	10
2.4. Formy, druhy DVPP a vlastní předmět DVPP	11
2.5. Vzdělávání v dovednostech, které vyžadují úpravy kurikul a proměny škol	13
2.6. Mentoring učitelů.....	13
2.7. Monitoring dalšího vzdělávání učitelů VET	14
3. Instruktoři praktického vyučování na pracovištích firem (v reálném pracovním prostředí).....	15
4. Spolupráce a partnerství vzdělávacího systému se světem práce při podpoře dalšího profesního rozvoje učitelů v odborném vzdělávání.....	16
5. Národní projekty a projekty financované EU podporující profesní rozvoj učitelů v odborném vzdělávání.....	17
5.1. Mezinárodní projekty.....	17
5.2. ESF projekty.....	17
6. Závěry.....	19
7. Použité zdroje	20
8. Seznam zkratk	21

1. Úvod

V České republice poskytují počáteční odborné vzdělávání na vyšší sekundární a postsekundární úrovni vzdělávání střední odborná učiliště (SOU) a střední odborné školy (SOŠ). Specifickým typem střední školy jsou konzervatoře. Na terciární úrovni vzdělávání zajišťují poskytování počátečního odborného vzdělávání vyšší odborné školy (VOŠ) a vysoké školy (VŠ).

Počáteční odborné vzdělávání je legislativně ukotveno ve **školském zákoně**, který vstoupil v platnost v lednu 2005. Do počátečního odborného vzdělávání nastupují žáci, kteří ukončili povinnou devítiletou školní docházku (základní škola) v rámci všeobecného vzdělávání, tj. obvykle v 15-16 letech. Zpravidla v kombinované formě studia je počáteční odborné vzdělávání určeno také dospělým s ukončenou povinnou školní docházkou. Za poskytování odborného vzdělávání a přípravy jsou zodpovědné výhradně školy. Ve vzdělávacích programech počátečního odborného vzdělávání je sice relativně vysoký podíl teoretického vzdělávání ve vztahu k praktickému vyučování, praktické vyučování¹ však je jejich povinnou součástí.

V České republice (ČR) se na implementaci počátečního odborného vzdělávání, tj. vzdělávacích programů nižšího (ISCED 253/; EQF 2/3), vyššího sekundárního vzdělávání (ISCED 353/ EQF 3 and ISCED 354/ EQF 4) i terciárního (ISCED 655/ EQF6) vzdělávání podílejí učitelé a instruktoři, v oblasti dalšího vzdělávání jsou to pak instruktoři a lektori.

Předpoklady pro výkon činnosti všech pedagogických pracovníků, jejich pracovní dobu, další vzdělávání a kariérní systém upravuje **zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů**. Tento zákon stanovuje, že pedagogickým pracovníkem je osoba, která koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně

¹ Školský zákon člení vzdělávání ve střední škole na teoretické a praktické vyučování. Praktické vyučování se dále člení na odborný výcvik, cvičení, učební praxi a odbornou nebo uměleckou praxi a sportovní přípravu, a to podle jednotlivých oborů vzdělání. Praktické vyučování se uskutečňuje většinou již od 1. ročníku ve školách a školských zařízeních nebo v ideálním případě přímo na pracovištích fyzických nebo právnických osob (v podnicích a firmách, ve kterých se žáci nejlépe seznámí s reálnými provozními podmínkami), které mají oprávnění k činnosti související s daným oborem vzdělání a uzavřely se školou smlouvu o obsahu a rozsahu praktického vyučování a podmínkách pro jeho konání. Praktické vyučování se tedy uskutečňuje ve školních dílnách, školních státcích nebo provozovnách, centrech odborné přípravy a ve firmách.

pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného.

Schválením **školského zákona**² byla v ČR v roce 2005 zahájena v počátečním vzdělávání **kurikulární reforma**, která se v souladu s vymezením v Národním programu rozvoje vzdělávání v České republice odehrála na úrovni změn cílů a obsahů vzdělávání. Zdůrazňována je i potřeba těsnější spolupráce a vytvoření funkčních vazeb mezi školami a jejich partnery ze světa práce. Koncepce centrálního určování obsahu odborného vzdělávání byla opuštěna a školy získaly větší autonomii i prostor k tomu, aby se vyprofilovaly a přizpůsobily se potřebám zaměstnavatelů i dalších sociálních partnerů na regionální úrovni.

Formální rámec školské reformy je dán přechodem od jednotných učebních dokumentů k **rámcovým vzdělávacím programům**³ (národní kurikulum, RVP), které byly postupně vytvářeny v období let 2007-2012. Na základě RVP si pak školy vytvářejí vlastní **školní vzdělávací programy** (ŠVP), na jejichž tvorbě participují sami učitelé.

Implementace kurikulární reformy na všech stupních škol kladla také zvýšené nároky na pedagogické pracovníky, ať už to znamenalo jejich zapojení do tvorby ŠVP, nebo získávání nových dovedností v oblasti práce s výsledky učení a zkvalitňování výukových metod.

Také v rámci dalšího vzdělávání došlo ke zřetelné proměně díky budování **Národní soustavy kvalifikací** a zákonu o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání (č.179/2006 Sb.), který přispěl k procesu zapojování sociálních partnerů do vývoje vzdělávacích programů a tvorby Národní soustavy kvalifikací. Některé střední školy zahájily **transformaci na centra celoživotního učení** a začaly se více orientovat na poskytování dalšího vzdělávání.

Cílem **reformy ukončování studia na středních školách** bylo zajištění srovnatelnosti výsledků a podpora kvality.

Ve čtyřletých vzdělávacích programech ukončených **maturitní zkouškou** se tato zkouška dělí na společnou (státní) část a tzv. profilovou část. Za přípravu profilové části je zodpovědná škola, na její tvorbě se podílejí učitelé. Společná část je připravována a garantována centrálně, státem, je tedy jednotná a tudíž i lépe srovnatelná.

² Tj. zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v pozdějších zněních

³ Pro každý obor vzdělání uvedený v Nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) samostatný rámcový vzdělávací program (RVP), vydáno jich bylo celkem 281.

Reforma **závěrečných zkoušek**, kterými jsou ukončovány tříleté vzdělávací programy (bez maturity) vedoucí k získání výučního listu, je založena na tzv. jednotných zadáních pro jednotlivé obory vzdělání.

Česká republika se v oblasti vzdělávání, zaměstnávání a dalšího rozvoje učitelů potýká s řadou problémů. Motivace pro volbu tohoto oboru ze strany absolventů středních škol a jeho následné vykonávání je ovlivněna poměrně nízkou společenskou prestiží učitelské profese a současně s tím také poměrně nízkým platovým ohodnocením, které je patrné jak v kontextu mezinárodním, tak ve srovnání s průměrem vysokoškolsky vzdělané populace v ČR. Tato profese má navíc zatím jen omezené možnosti kariérového růstu. V této profesní skupině je výrazným rysem také stárnutí a prohlubuje se i genderová nevyváženost učitelských sborů ve prospěch žen.

Zavedení kariérního systému pro učitele mateřských, základních, středních a vyšších odborných škol je pedagogickou veřejností dlouhodobě očekávaný krok. Od roku 1990 proběhly čtyři pokusy o jeho přípravu, dosud vždy bez úspěchu. Česká republika proto velmi usiluje o dokončení a zavedení kariérního systému, který by měl vést všechny učitele k průběžnému zlepšování jejich dovedností vyučovat a být provázán s motivujícím systémem odměňování podle transparentních pravidel.

Aktuálně je **návrh kariérního systému**⁴ učitelů vypracován v rámci národního projektu Kariérní systém, jehož řešitelem je MŠMT a partnerem Národní institut pro další vzdělávání (NIDV). Příprava a spuštění kariérního systému učitelů je součástí Programového prohlášení vlády ČR ze dne 12. 2. 2014. Mělo by se jednat o čtyřstupňový systém, přičemž první stupeň by byl vyhrazen pro začínající učitele, dosažení druhého stupně by bylo povinné a další dva vyšší stupně by umožňovaly učitelům kariérní postup a směřovaly jejich následný profesní rozvoj.

Návrh kariérního systému je postaven na třech kariérních cestách. Zavádí dosud chybějící cestu rozvoje profesních kompetencí. Další dvě kariérní cesty – tj. cesta směřující ke specializovaným pozicím ve školách a cesta směřující k funkčním pozicím jsou dlouhodobě funkční a kariérní systém jako celek je pouze propojuje s nově vznikající kariérní cestou rozvoje profesních kompetencí a se standardem učitele. Nově zavádí specializovanou pozici mentor v rámci kariérní cesty ke specializovaným pozicím. Základem kariérního systému je **Standard učitele**, který shrnuje požadavky státu na jeho osobnostní kvality, profesní dovednosti a jejich rozvoj v celém průběhu učitelské kariéry.

⁴ Faktory ovlivňující vývoj učitele, Sborník z 15. setkání členů partnerské sítě TTnet ČR, NÚV 2014

Standard učitele je postaven na profesních kompetencích učitele, které jsou hodnotitelné, dají se získat a rozvíjet nebo zvýšit dalším vzděláváním a praxí. Jedná se o **společný profesní standard pro všechny učitele** všech typů škol i všech vyučovacích předmětů, tj. od preprimárního vzdělávání po vyšší odborné vzdělávání. Mnohé střední odborné školy mají v rámci své interní kultury vyjádřena specifikovaná očekávání na obsah a úroveň odborných i personálních kompetencí svých učitelů.

Ve strategickém dokumentu MŠMT nazvaném **Nová opatření na podporu odborného vzdělávání**, která byla schválena vládou ČR v lednu 2013, je jedním z cílů vytvoření systému přípravy a získávání odborné kvalifikace pedagogických pracovníků. Mezi návrhy opatření je uvedeno např.:

- Zajištění zpracování standardů odborných vědomostí a dovedností pedagogických pracovníků včetně systému kritérií pro jejich hodnocení.
- Ve spolupráci se zaměstnavateli v dané odbornosti zavést systémovou podporu získávání odborné kvalifikace učitelů odborných předmětů a ostatních pedagogických pracovníků.
- V rámci procesu akreditace vzdělávacích programů v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zohledňovat domácí i zahraniční stáže učitelů odborných předmětů a učitelů odborného výcviku jako plnohodnotný nástroj v systému DVPP.
- Vytváření podmínek pro zapojování odborníků z praxe do procesu vzdělávání a vytváření podmínek pro další vzdělávání učitelů odborných předmětů.

Mezi třemi klíčovými prioritami **Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020**, která byla schválena vládou ČR v červenci 2014, se objevuje také podpora kvalitní výuky a učitele, a to zejména ve smyslu **dokončení a zavedení kariérního systému pro učitele, zlepšování podmínek pro jejich práci, či modernizace počátečního vzdělávání učitelů**.

Učitelé v počátečním odborném vzdělávání

V databázi Ministerstva školství, které odpovídá za pravidelné zpracování a publikaci školských statistik, jsou uvedeny následující údaje (viz Tab. 1 a 2) o učitelích v odborném vzdělávání.

Tab. 1

Učitelé v počátečním OV – SOU, SOŠ a konzervatoře, VOŠ – celkem ⁵			
	2005	2010	2013
Učitelé	28 506	26 146	23 109
Učitelé odborného výcviku	5 179	6 335	5 415
Celkem	33 685	32 481	28 524
Z toho:			
Učitelé v počátečním OV – SOU včetně středisek praktického vyučování (SPV)			
Učitelé	11 079	8 123	6 031
Učitelé odborného výcviku	5 158	6 322	5 173
Celkem	16 237	14 445	11 204
Učitelé v počátečním OV – SOŠ a konzervatoře			
Učitelé	17 427	18 023	17 078
Učitelé odborného výcviku	21	13	242
Celkem	17 448	18 036	17 320

Zdroj: databáze Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Vývojová ročenka školství, Střední školy vyučující obory odborného vzdělávání včetně nástavbového studia, tab. B5.3.13 <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vyvojova-rocenka-skolstvi-2003-04-2013-14>

Tab. 2

Učitelé VOŠ ⁶			
	2005/06	2010/11	2013/14
Celkem učitelů	1 923	1 841	1 782,5
Z toho:			
Ženy	1 201	1 156,6	1 138,6

Zdroj: databáze Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Vývojová ročenka školství. Vývoj terciárního vzdělávání, tab. B7.2.12 <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vyvojova-rocenka-skolstvi-2003-04-2013-14>

2. Vzdělávání pedagogů v rámci školského systému

Počáteční příprava učitelů (pro 1. a 2. stupeň základní školy a pro střední školy) probíhá na terciární úrovni, a to buď na pedagogických fakultách jednotlivých vysokých škol či univerzit nebo na fakultách - technicky, přírodovědně či humanitně zaměřených. Zde budoucí učitel musí složit státní závěrečnou zkoušku z pedagogiky, psychologie a didakticky vyučovaného předmětu. Jednotné **profily absolventů** učitelské přípravy vysokých škol pro učitele všeobecně vzdělávacích a odborných předmětů, natož učitele odborného a praktického

⁵ Přepočtené počty osob na plný úvazek.

⁶ Přepočtené počty osob na plný úvazek.

výcviku neexistují, jednotlivé vysoké školy a další vzdělávací instituce mají každá vlastní profily absolventů, obsahy jednotlivých vzdělávacích programů nejsou srovnatelné.

2.1. Pedagogičtí pracovníci působící na středních odborných školách

Na středních odborných školách⁷ vyučují **učitelé všeobecně vzdělávacích předmětů, učitelé odborných předmětů, učitelé odborného výcviku a učitelé praktického vyučování**. Pozice **instruktora praktického vyučování** není v zákoně o pedagogických pracovnících definována, protože se jedná o zaměstnance podniků, nikoliv o pedagogické pracovníky.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů upravuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich pracovní dobu, další vzdělávání a kariérní systém. Vztahuje se na pedagogické pracovníky škol a školských zařízení, které jsou zapsány do rejstříku škol a školských zařízení.

Učitel všeobecně-vzdělávacích předmětů získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským (VŠ) vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřeném na přípravu učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů střední školy nebo druhého stupně základní školy. Nebo ve studijním oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného všeobecně-vzdělávacího předmětu.

Učitel odborných předmětů získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu:

- v oblasti pedagogických věd zaměřeném na přípravu učitelů odborných předmětů střední školy;
- nebo v oblasti pedagogických věd zaměřeném na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů druhého stupně základní školy a všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného odborného předmětu;
- nebo v oblasti pedagogických věd zaměřeném na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy studijního oboru, který odpovídá charakteru

⁷ Vyšší sekundární vzdělávání je poskytováno v ČR středními odbornými školami. Specifický typ střední školy představují konzervatoře (herecké, taneční a hudební).

vyučovaného odborného předmětu. Učitel odborných předmětů může vést odbornou nebo učební praxi žáků⁸.

Učitel praktického vyučování získává odbornou kvalifikaci VŠ nebo VOŠ vzděláním v akreditovaném studijním programu studijního oboru nebo středním vzděláním s maturitní zkouškou získanou ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu. Učitel praktického vyučování může vést odbornou nebo učební praxi žáků.

Učitel odborného výcviku získává odbornou kvalifikaci VŠ nebo VOŠ vzděláním v akreditovaném studijním programu studijního oboru nebo středním vzděláním s maturitní zkouškou získanou ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu, nebo středním vzděláním s výučním listem získaným v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu.

Všichni výše uvedení učitelé musí k předepsané odborné kvalifikaci prokázat i pedagogickou způsobilost, kterou získali buď vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřeném na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy nebo studiem pedagogiky.

Novela zákona o pedagogických pracovnících⁹, která nabyla účinnosti na počátku ledna 2015, upravuje pro vymezené případy předpoklad odborné kvalifikace a **upravuje možnost dalšího výkonu pedagogické činnosti některým osobám, které odbornou kvalifikaci nezískaly**. Pokud chtěli pracovníci bez odborné kvalifikace ve škole i nadále působit, byli povinni do konce roku 2014 zahájit studium vedoucí k získání odborné kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonávají. Novela zavedla obecnou výjimku z požadavku odborné kvalifikace pro osoby, které ke dni 1. ledna 2015 dosáhnou alespoň 55 let věku a které vykonávaly přímou pedagogickou činnost na příslušném druhu školy nebo školského zařízení nejméně po dobu 20 let. Novela umožňuje řediteli střední školy **uznat odbornou kvalifikaci a tím přiznat statut pedagogického pracovníka tzv. uznávanému odborníkovi v oboru**

⁸ Ve spolupracujících podnicích může praxi vést nebo nad ní mít dozor také instruktor, který ale vždy spolupracuje s učitelem či vedoucím učitelem praktického vyučování, kteří také ve spolupráci s instruktorem provádějí celkové hodnocení žáků.

⁹ Novela č. 197/2014 Sb.

(umělci a trenéři, lidé z firemního prostředí). Úvazek takového učitele nesmí přesáhnout polovinu týdenní pracovní doby a učitel musí nadále vykonávat činnost v oboru.

2.2. Druhy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP)

Druhy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků **jsou stanoveny vyhláškou č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků**, podle které se rozlišuje další vzdělávání na studium ke splnění kvalifikačních předpokladů, studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů a studium k prohlubování odborné kvalifikace. Pro učitele působící v odborném vzdělávání a přípravě jsou relevantní následující typy studia:

Studium ke splnění kvalifikačních předpokladů

Mezi tento typ studia patří např.

- studium v oblasti pedagogických věd:

Studium se uskutečňuje v rámci programu celoživotního vzdělávání na vysoké škole v délce trvání nejméně 250 vyučovacích hodin.

- studium pedagogiky

Je určeno pro učitele odborných předmětů střední školy, učitele praktického vyučování střední školy, pro učitele odborného výcviku střední školy, pro učitele uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, střední škole a konzervatoři a pro učitele jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky v délce trvání nejméně 120 vyučovacích hodin.

- studium k rozšíření odborné kvalifikace vede k získání

a) způsobilosti vykonávat přímou pedagogickou činnost na jiném druhu školy nebo na jiném stupni školy, (200 vyučovacích hodin),

b) způsobilosti vyučovat další předměty (250 vyučovacích hodin),

c) způsobilosti vykonávat přímou speciálně pedagogickou činnost u zdravotně postižených dětí, žáků a studentů s jiným druhem postižení.

- studium k doplnění odborné kvalifikace vede k získání

a) způsobilosti vykonávat přímou pedagogickou činnost na jiném druhu školy nebo na jiném stupni školy (60 vyučovacích hodin) nebo

b) způsobilosti vykonávat činnost speciálního pedagoga (350 vyučovacích hodin)

- doplňující didaktické studium příslušného cizího jazyka (60 hodin).

Studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů,

Sem patří např.

- ✓ Studium k výkonu specializovaných činností- kterými jsou:
 - koordinace v oblasti informačních a komunikačních technologií,
 - tvorba a následná koordinace školních vzdělávacích programů a vzdělávacích programů vyšších odborných škol,
 - prevence sociálně patologických jevů,
 - specializovaná činnost v oblasti environmentální výchovy,
 - specializovaná činnost speciálního pedagoga v oblasti školské logopedie, nebo
 - specializovaná činnost v oblasti prostorové orientace zrakově postižených.

Jedná se o studium v délce trvání nejméně 250 vyučovacích hodin.

Studium k prohlubování odborné kvalifikace

- Průběžné vzdělávání

Průběžné vzdělávání je zaměřeno na aktuální teoretické a praktické otázky související s procesem vzdělávání a výchovy. Obsahem průběžného vzdělávání jsou zejména nové poznatky z obecné pedagogiky, pedagogické a školní psychologie, teorie výchovy, obecné didaktiky, vědních, technických a uměleckých oborů a jejich oborových didaktik, prevence sociálně patologických jevů a bezpečnosti a ochrany zdraví. Průběžné vzdělávání může zahrnovat i jazykové vzdělávání pedagogických pracovníků.

Učitelé odborného výcviku a praktického vyučování si pedagogické, psychologické a didaktické kompetence doplňují ve studijním oboru Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku, který realizují vysoké školy nebo státní organizace Národní institut dalšího vzdělávání. Studium takového bakalářského studijního oboru získávají absolventi středních odborných škol pedagogickou kvalifikaci k vedení praktického vyučování a odborného výcviku na středních odborných školách. Obor je určen pro absolventy středních odborných škol.

2.3. Požadavky na profesní rozvoj učitelů působících v odborném vzdělávání a přípravě

Ustanovení § 24 odst. 3 zákona o pedagogických pracovnících výslovně uvádí povinnost ředitele veřejné školy organizovat další vzdělávání pedagogických pracovníků podle **plánu dalšího vzdělávání**. Obsah plánu však není upraven žádným předpisem. Plán DVPP je povinným plánem veřejné školy, tj. školy zřízené ministerstvem, krajem, obcí a svazkem obcí. Plán je obvykle aktualizován na přelomu dvou školních roků v návaznosti na to, jak se

daří (resp. nedaří) plnit dlouhodobé cíle DVPP. Ředitel školy je povinen plán vytvořit, ale další vzdělávání také řídit, kontrolovat a vyhodnocovat. Má úkol zajistit kvalitu výuky ve všech vyučovaných předmětech, plán dalšího vzdělávání má respektovat nejenom studijní zájmy a potřeby učitelů, ale i strategicky sledovat další rozvoj školy.

Volno k samostudiu na další vzdělávání v rozsahu 12 pracovních dnů ve školním roce stanoví § 24 odst. 7 zákona o pedagogických pracovnících, způsob jeho čerpání upravuje § 5 pracovního řádu pedagogů. Volno na samostudium je překážkou v práci na straně zaměstnance, za dobu čerpání tohoto volna zaměstnanci přísluší náhrada platu, která se rovná výši ušlého platu.

2.4. Formy, druhy DVPP a vlastní předmět DVPP

Pravidelné vzdělávání probíhá v těchto oblastech:

- odbornost: aktualizace poznatků ze svého oboru a jeho souvislostí, aplikace nových poznatků do jednotlivých předmětů, praktické činnosti a metodické semináře;
- pedagogické kompetence – rozšiřování, rozvoj a prohlubování: využívání moderních technologií ve výuce; pedagogické plánování, stanovování výsledků učení; pedagogická komunikace aj.;
- environmentálním vzdělávání; výchova k zdravému životnímu stylu, výchova žáků k profesní orientaci (včetně kariérového poradenství);
- programy k uskutečňování rovných příležitosti ke vzdělávání - vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

To, co pedagogové studují nebo v jakém tématu jsou proškoleni, může být ovlivněno:

- doporučeními České školní inspekce (ČŠI), která vycházejí z hodnocení školy;
- různými metodickými pokyny MŠMT (aktuální či akutní témata spojená s problémy ve výchově žáků: vzdělávání žáků se sociokulturně znevýhodněného prostředí; prevence v oblasti rizikového chování (ochrana před užíváním omamných látek způsobujících závislost, ochrana před dalšími závislostmi, před šikanou včetně kyberšikany, environmentálním vzděláváním atd.).

Digitální gramotnost učitelů včetně využití ICT ve výuce vychází ze Strategie digitálního vzdělávání (2014) a ze Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020.

Ministerstvo školství kontroluje činnost akreditovaných vzdělávacích institucí při uskutečňování akreditovaných programů, akreditaci může odejímat. Akreditovaná vzdělávací

instituce odpovídá za dodržování úrovně a obsahu vzdělávání ve vzdělávacích kurzech podle posouzeného a schváleného vzdělávacího programu.

Další vzdělání učitelé získávají v rámci formálního a neformálního vzdělávání. Jeho poskytovateli jsou obvykle:

- ✓ univerzity a neuniverzitní vysoké školy,
- ✓ státní instituce pro další vzdělávání pedagogických pracovníků – především Národní institut dalšího vzdělávání (přímo řízená organizace MŠMT), který působí ve všech regionech ČR, Národní ústav pro vzdělávání,
- ✓ regionální zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (obvykle příspěvkové organizace zřizované krajským úřadem), další státem akreditované instituce (vzdělávací instituce) komerční i nevýdělečné (nestátní neziskové organizace, muzea, knihovny, technická a vědeckopopularizační centra),
- ✓ podniky s akreditací poskytovat vzdělání - seznamují učitele především s novinkami z praxe,
- ✓ učitelské organizace a asociace.

V dalším vzdělávání učitelů je nejčastěji využívána kombinace přímé výuky a samostatného studia - blended learning¹⁰, semináře, workshopy, ale objevuje se také koučování nebo e-learning.

V dosud realizovaných ESF projektech (např. IQ Industry, Pospolu, Stáže ve firmách 2, Kurikulum S, Help Tech atd.) bylo ověřeno, že pro učitele odborných předmětů i učitele odborného výcviku jsou prospěšné zejména opakované stáže ve firmách.

Další vzdělávání je organizované pro jednotlivé učitele podle oborů, zájmu nebo pro celé učitelské sbory a uskutečňuje se ve vzdělávacích institucích nebo přímo ve škole.

Školy se mohou mezi sebou vzdělávat navzájem v rámci síťování (předávání zkušeností); učitelský sbor se může učit navzájem sdílením celé skupiny, jednotlivci v rámci kolegiálních hospitací (využívání rozborů videostudií je zatím omezené především na projekty).

Učitelé hojně využívají např. Metodický portál RVP.cz. Tato platforma vznikla v rámci ESF projektu a umožňuje učitelům sdílet zkušenosti, získávat materiály do výuky, vytvářet digitální učební materiály, natáčet videohospitace, ale také jsou jim určeny webináře na nejrůznější témata.

¹⁰ Blended learning označuje kombinaci standardní prezenční výuky s e-learningem. Smyslem je optimálně dosáhnout učebních cílů za využití výhod obou způsobů výuky.

Na další vzdělávání pedagogických pracovníků je zaměřen také **rozvojový program MŠMT na podporu dalšího vzdělávání učitelů odborných předmětů a praktického vyučování v prostředí reálné praxe z roku 2014.**

Rozvojový program podpořil odborné vzdělávání učitelů odborných předmětů a praktického vyučování zejména na pracovištích zaměstnanců. Rozvojový program byl zaměřen především na technické obory.

2.5. Vzdělávání v dovednostech, které vyžadují úpravy kurikul a proměny škol

- **Vzdělávání pro realizaci reformy školního kurikula**

Nové pojetí kurikula a tvorby kurikulárních dokumentů vyžadovalo, aby se učitelé naučili **sami týmově vytvářet jednotlivé školní vzdělávací programy** pro všechny obory, které škola vyučuje. Rámec pro strukturu programu, cíle, obsah a výsledky učení normativně stanovují kurikulární programy jednotlivých oborů národní úrovně. Učitelům VET bylo vzdělávání k tvorbě školního kurikula nabízeno v rámci projektů.

- **Vzdělávání pro přípravu a vedení závěrečných zkoušek: nové maturitní zkoušky a závěrečné zkoušky**

Odbornou část maturity si odborné školy připravují podle centrálně stanovených požadavků samostatně. Učitelé všeobecně vzdělávacích profilových předmětů pro maturitu (český jazyk, matematika, cizí jazyk) a odborných předmětů se tak **povinně učili připravit specifickou školní část** (ústní část) podle centrálně stanovených požadavků i **vést písemné testování i ústní zkoušení a hodnotit výsledky** podle zcela nového centralizovaného systému organizačního i obsahového.

Učitelé odborných předmětů a odborného a praktického výcviku **se podíleli na tvorbě zadání úkolů zkoušek a učili se je vést a hodnotit** v rámci národního projektu. Na tvorbě zadání zkoušek se podílely i podniky.

2.6. Mentoring učitelů

Mentoring není součástí běžně poskytované podpory učitelům. Mentori nejsou stanoveni jako pozice ve školní struktuře, učitelé zastávají tuto roli mimo strukturu, neoficiálně. Pojetí činnosti mentora a úroveň řízení se tak liší podle konkrétní kultury školy, některé školy mají role mentorů praktikované na základě rozhodnutí ředitele.

V rámci dalšího vzdělávání učitelů existují akreditované kurzy mentoringu, nejsou však zaměřeny speciálně na potřeby učitele VET.

V pedagogické praxi však obecně existuje velká poptávka po posílení prvků, jako jsou mentoring, supervize, sdílení příkladů dobré praxe či podpora dalšího vzdělávání

pedagogických pracovníků, jehož aktuální nabídka v současné době dostatečně nepokrývá vzdělávací potřeby učitelů. Stávající nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků je totiž nedostupná významné části škol z organizačních (především složité zastupování za nepřítomné učitele) a finančních důvodů (drahé zastupování a nedostatek prostředků na úhradu vzdělávacích akcí). V následujících letech by proto měla být rozvíjena opatření s cílem:

- podporovat efektivní formy vzájemného sdílení zkušeností mezi pedagogy; zmapovat a zveřejňovat pro inspiraci zkušenosti českých škol s touto formou zlepšování,
- na vyšších stupních kariérního systému vymezit pozici mentora pro učitele, kteří dosáhli zdatnosti v některé profesní oblasti (bez ohledu na věk nebo délku praxe) a mají předpoklady k pedagogickému vedení, a vytvořit systém rozvoje mentorských dovedností pro pedagogy,
- zajistit, aby každý začínající učitel mohl spolupracovat s uvádějícím učitelem, který má mentorské dovednosti,
- systémově zajistit podporu pedagogickým lídrům, včetně adekvátního ohodnocení a možnosti snížit přímou vyučovací povinnost tak, aby mohli vykonávat mentorskou roli ve své nebo i jiné škole¹¹.

2.7. Monitoring dalšího vzdělávání učitelů VET

Počty a druhy kurzů ani počty hodin nejsou pro učitele stanoveny. Tyto údaje nejsou na centrální úrovni v posledních pěti letech sledovány.¹² Údaje lze vyčíst z výročních zpráv jednotlivých škol, různých dílčích studií či evidencí - ročních přehledů o kurzech a jejich účastnících v rámci jednotlivých uskutečněných projektů (např. evidence NÚV, NIDV, jednotlivých center pro DVPP v krajích).

Zjišťování počtu učitelů v dalším vzdělávání v rámci konkrétní sledované školy, druhů programů, kterých se učitelé účastní, a jejich zájmu o témata vzdělávání se věnuje centrálně v rámci kontroly kvality práce škol Česká školní inspekce.

¹¹ Strategie Vzdělávací politiky ČR do roku 2020

¹² Údaje byly sbírány a zpracovávány v tematických výběrových šetřeních Ústavem pro informace ve vzdělávání, roku 2011 byla instituce rozhodnutím ministra školství zrušena a agendu převzalo MŠMT.

3. Instruktoři praktického vyučování na pracovištích firem (v reálném pracovním prostředí)

Se zvyšujícím se podílem odborného výcviku žáků na pracovištích firem vzrůstá úloha instruktora praktického vyučování na pracovišti. A to zejména tehdy, když učitel odborného výcviku koná pouze dohled. Instruktor praktického vyučování je podle § 12 Vyhlášky o středních školách¹³ zaměstnancem smluvní firmy, pověřený firmou řídit na jejím pracovišti učební činnosti žáků. Je za žáky odpovědný včetně jejich bezpečnosti při práci. Konkretizace požadavků na výkon jeho činnosti je jedním z povinných bodů smlouvy o obsahu, rozsahu a podmínkách praktického vyučování, uzavírané mezi školou a podnikem.

Předpokladem pro práci instruktora jsou **odborné kompetence** a zkušenosti v dané profesi. Ty prokazuje svému zaměstnavateli (např. vyučení v oboru nebo získání profesní kvalifikace, profesní kurzy a školení), na jehož pracovišti je odborný výcvik realizován. Instruktor jako odborník pověřený firmou spolupracuje s příslušnými pedagogickými pracovníky školy, zejména s učitelem odborného výcviku / odborné praxe při plnění požadavků školního vzdělávacího programu i např. při evidenci docházky žáků a jejich hodnocení. Vzhledem k tomu, že **instruktor není pedagogickým pracovníkem**, nemá pravomoc ke klasifikaci žáků, předkládá nicméně své hodnocení učiteli odborného výcviku, které mu slouží jako podklad pro klasifikaci.

Některé školy nabízejí spolupracujícím podnikům možnost proškolení instruktorů nebo preferují instruktory, kteří školením prošli jinde. Tyto kurzy jsou většinou v řádu hodin a zaměřují se především na informace legislativního charakteru a o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci.

Pro zvýšení kvality pedagogického vedení žáků ve firmách byla z iniciativy projektu Pospolu navržena **profesní kvalifikace NSK¹⁴ instruktor praktického vyučování (EQF 4)**. Zařazení výše uvedené kvalifikace do NSK dává možnost instruktorům (kteří se této činnosti soustavně věnují) nebo zájemcům o tuto činnost složit zkoušku podle zákona o NSK, která ověří jejich pedagogické kompetence důležité pro vzdělávání žáků na pracovištích firem. K osvojení a doplnění kompetencí požadovaných kvalifikačním standardem NSK může napomoci **absolvování kurzu**, který byl připraven a ověřen k využití pro tyto účely také projektem Pospolu v rozsahu 40 hodin, témata z: pedagogiky, psychologie a didaktiky odborného výcviku, práce s kurikulárními dokumenty, platná legislativa, praktický nácvik vedení žáků atd.

¹³ Vyhláška č.13/2005 Sb.; o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.

¹⁴ Národní soustava kvalifikací je veřejně přístupným rejstříkem úplných profesních kvalifikací a profesních kvalifikací potvrzovaných, rozlišovaných a uznávaných na území České republiky, které je možné získat na základě zákona č.179/2006 Sb., o uznávání výsledků předchozího učení. Více na <http://www.narodnikvalifikace.cz/>.

Pokud se škola stane tzv. „autorizovanou osobou¹⁵“, může ověřovat kompetence požadované kvalifikačním standardem této profesní kvalifikace pro instruktory spolupracujících firem sama.

4. Spolupráce a partnerství vzdělávacího systému se světem práce při podpoře dalšího profesního rozvoje učitelů v odborném vzdělávání

V realizovaných ESF projektech bylo ověřeno, že pro učitele odborných předmětů i učitele odborného výcviku jsou prospěšné zejména opakované **stáže ve firmách**. Řada učitelů v praxi ve firemním prostředí nikdy nepracovala. Stáže jim umožní získat kontakt s firmami ve svém oboru, kde se z jiného pohledu setkávají a seznamují se s moderními technologiemi, materiály i organizací práce. Získané poznatky pak mohou na základě vlastní zkušenosti lépe přenášet do výuky.

Na oblibě stáží stavěl **v jednom z navrhovaných systémových opatření** také národní projekt **Pospolu - Podpora spolupráce škol a firem (2012-2015)**.

Učitelé odborných předmětů mohou dosud udržovat a rozvíjet své odborné znalosti často spíše jen samostudiem nebo přímým kontaktem s praxí pouze ve svém volném čase. Kurzy organizované v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků nejsou pro tento účel relevantní.

Školy a spolupracující firmy by měly společně vytvářet takové podmínky, aby bylo umožněno učitelům tyto stáže uskutečnit. Tuto činnost by mohly podle návrhu koordinovat příslušné profesní organizace.

Firmy by měly vypisovat stáže vhodné pro učitele z hlediska délky, časového období a dalších aspektů. Zároveň firma musí nabídnout mentora, který stážistu povede.

Ze strany škol jde pak zejména o uvolnění učitele na požadovanou dobu, tzn. v době, kdy nemá vyučovací povinnost (např. v době prázdnin, v době určené pro samostudium nebo v době, kdy žáci vykonávají delší souvislou praxi nebo odborný výcvik ve firmách) nebo zajištění suplování.

Projekt Pospolu v koncepční studii navrhl, aby byla stanovena **povinnost pro učitele odborných předmětů absolvovat stáž** ve firmě v rámci stanoveného času pro samostudium nebo jako nový druh dalšího vzdělávání a zároveň povinnost školy tuto stáž učiteli umožnit. **Projekt navrhl stáž ve firmě jako nový druh dalšího vzdělávání doplnit do zákona**

¹⁵ Autorizovaným osobám je udělováno oprávnění tzv. autorizujícími orgány, to jsou orgány státní správy příslušné danému oboru (ministerstva nebo Česká národní banka).

o pedagogických pracovnících. Stáž ve firmě definuje jako čas učitele strávený v reálném pracovním prostředí, pod vedením mentora a s předem definovaným cílem a výstupem (např. výukovým materiálem) ve vazbě na předmět či oblast RVP, kterou vyučuje. **Uvedenou povinnost by ředitel dále mohl rozšířit i na další pedagogy,** včetně učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů. Stáže pro učitele by měly být součástí smluv o spolupráci školy a firem a jejich vyjednávání by měl být pověřen koordinátor spolupráce školy a firem. Jedná se o novou pozici, kterou projekt v koncepční studii také navrhuje. Pokud jde o délku, jako optimální se jeví minimální časová dotace 6 dnů ročně, s možností kumulace např. 18 dnů jedenkrát za tři roky.

5. Národní projekty a projekty financované EU podporující profesní rozvoj učitelů v odborném vzdělávání

5.1. Mezinárodní spolupráce

Učitelé v odborném vzdělávání mají možnost účastnit se dalšího vzdělávání v zahraničí v rámci spolupráce EU. Do roku 2013 se mohli zapojit do Programu celoživotního učení/ v podprogramech Comenius - vzdělávání pedagogických pracovníků, do projektů mobility v rámci Leonardo da Vinci a do podprogramu Gruntvig - vzdělávání dospělých.

Od roku 2014 se v novém programovacím období Erasmus+ mohou v oblasti dalšího profesního vzdělávání realizovat v Klíčové akci 1, v projektech mobility osob. V sektoru školním jde především o kurzy, v sektoru odborného vzdělávání a přípravy např. o stínování (job-shadowing). Podporu účasti v mezinárodních programech učitelům v ČR zajišťuje Dům zahraniční spolupráce, který je přímo řízenou organizací MŠMT.

5.2. ESF projekty

Ministerstvo školství vyhlásilo v roce 2015 **výzvu č. 56** k předkládání žádostí o finanční podporu v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Výzva je určena základním a středním školám a je zaměřena na rozvoj čtenářství a čtenářské gramotnosti, výuku cizích jazyků a podporu výuky matematiky, přírodovědných a technických oborů. Pro financování projektů je zvolena pro školy přívětivá forma tzv. šablon (unit cost). Ze šablon klíčových aktivit si učitelé mohou vybrat **např. zahraniční jazykový kurz.** Tento národní ESF projekt nabízí přímou pomoc středním odborným školám, učitelům a dalším pedagogickým pracovníkům ve smyslu poskytování informací, metodických rad i konzultací při samotné tvorbě a zavádění školních vzdělávacích programů formou konzultací, seminářů a workshopů. V průběhu realizace projektu vznikla regionální konzultační centra, která spolu s řešitelem

projektu, Národním ústavem pro vzdělávání, nabízela pomoc při tvorbě ŠVP, jeho realizaci i inovacích.

Doposud realizované ESF projekty (např. IQ Auto, IQ Industry (2010–2012) atd.) ukázaly nejen potřebu, ale současně i oblibu **stáží ve firmách pro učitele odborného výcviku i odborných předmětů**. Cílem projektu bylo vybudovat a realizovat programy dalšího vzdělávání odpovídají školské legislativě i zájmu firem, zapojeno bylo 215 škol ve všech regionech a 300 učitelů absolvovalo 150 stáží.

Kurikulum S 2009–2012

Projekt byl určen vedoucím pracovníkům a koordinátorům tvorby ŠVP středních škol. Nabídl učitelům a dalším pedagogickým pracovníkům odborných škol informace, metodické rady i možnost konzultací při zavádění školních vzdělávacích programů (ŠVP). Bezplatnou pomoc nabízel školám jak Národní ústav odborného vzdělávání, tak regionální konzultační centra. Těch vzniklo celkem 13. Centra dále umožňují školám výměnu zkušeností mezi sebou a organizovala tematické workshopy pro koordinátory a ostatní pedagogy.

UNIV2 Kraje (2009–2012)

Projekt podporoval mj. proměnu škol v instituce, které realizují koncept celoživotního učení. Inovativní v projektu byla také příprava učitelů středních škol na práci s dospělými, která se doposud v ČR nerealizovala. Do projektu UNIV 2 Kraje bylo zapojeno 3250 učitelů, kteří mohli získat certifikát lektorských dovedností.

V rámci předchozího projektu UNIV - Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol poskytujících vzdělávací služby dospělým (2005–2008) i navazujícího projektu UNIV 3 (2012–2015) měli učitelé – hodnotitelé v procesu uznávání možnost získat přípravu na zkoušení a hodnocení dospělých včetně tvorby zadání zkoušky podle standardů Národní soustavy kvalifikací v rámci dalšího vzdělávání realizovaného projektem UNIV. Učitelé jako průvodci v procesu uznávání měli možnost získat ve stejném projektu přípravu ve vedení autodiagnostiky, vedení diagnostického rozhovoru a v poskytování psychologické a pedagogické podpory dospělým.

6. Závěr

Řada středních škol se díky poklesu demografické křivky postupně stala také centry celoživotního učení a využila svůj potenciál v této oblasti. Učitelé středních škol se tak stále častěji dostávají i do role lektorů dospělých. Učitelé mají od roku 2013 možnost získat profesní kvalifikaci NSK Lektor dalšího vzdělávání (EQF 7). Podniky spolupracují se školami při poskytování praktického vyučování, mohou poskytnout své prostory a zařízení pro odborný výcvik v podniku nebo odborníky z praxe pro výuku ve škole, mohou se podílet na ukončování studia i na úpravách školních vzdělávacích programů. Instruktoři jsou výhradně zaměstnanci podniku, legislativa je jako pedagogické pracovníky neuznává. Není po nich tedy požadováno pedagogické vzdělání, a to i přesto, že jsou v interakci ze žáky.

Pokud jde o věkové složení učitelů VET, převažují učitelé středního věku, genderové složení učitelů stále není vyvážené. Učitelé musí splňovat požadavek na vysokoškolskou kvalifikaci pro učitele. Část učitelů si kvalifikaci v pedagogice doplňuje při výkonu zaměstnání. Učitelé mají povinnost dalšího vzdělávání stanovenou zákonem. Většina dalšího vzdělávání ve sledovaném období se týkala doplňování pedagogické kvalifikace a rozvoje učitele při přípravě na realizaci kurikulární reformy – tvorbě školního kurikula a přípravě na jednotnou maturitu a na jednotnou závěrečnou zkoušku.

Další vzdělávání pro učitele netvoří systém, obsah a počty hodin nejsou centrálně stanoveny, řízení vzdělávání probíhá na úrovni jednotlivých škol, za vzdělávání učitelů své školy odpovídá ředitel.

Je připravován společný standard profesních kompetencí učitelů všech stupňů vzdělávání od preprimárního stupně po terciární krátkého cyklu, všech typů škol a vyučovacích předmětů. Standard je součástí navrhovaného a dlouho očekávaného kariérního řádu. Mentoring není součástí běžně poskytované podpory učitelům v rámci struktury školy.

7. Použité zdroje:

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

Vyhláška č.13/2005 Sb.; o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků

zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání)

Vyhláška č. 47/2005 Sb., o ukončování vzdělávání ve středních školách závěrečnou zkouškou a o ukončování vzdělávání v konzervatoři absolutoriem

Nové prvky duálního odborného vzdělávání podporující spolupráci škol a firem. Konceptní studie. Pospolu. NÚV. Praha 2015.

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020. MŠMT. Praha 2014

Nová opatření na podporu odborného vzdělávání. MŠMT. Praha 2013

Faktory ovlivňující vývoj učitele, Sborník z 15. setkání členů partnerské sítě TTnet ČR, NÚV 2014

Statistické ročenky školství MŠMT- Vývojová ročenka školství

Tabulka 1 B5.3.13 Vývojová ročenka školství, Střední školy vyučující obory odborného vzdělávání včetně nastavbového studia <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vyvojova-rocenka-skolstvi-2003-04-2013-14>

Tabulka 2 B7.2.12 Vývojová ročenka školství, Vývoj terciárního vzdělávání <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vyvojova-rocenka-skolstvi-2003-04-2013-14>

www.nuv.cz/pospolu

www.nidv.cz

<http://www.nuv.cz/projekty>

www.wiki.rvp.cz

8. Seznam zkratk:

ČR	Česká republika
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
EQF	Evropský rámec kvalifikací (European Qualifications Framework)
ESF	Evropský sociální fond (European Social Fund)
ICT	Informační a komunikační technologie (Information and Communication Technology)
ISCED	Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání (International Standard Classification of Education)
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NSK	Národní soustava kvalifikací
NÚOV NÚV	Národní ústav odborného vzdělávání - od r. 2011 Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
RVP	Rámcové vzdělávací programy
SOŠ	Střední odborné školy
SOU	Střední odborná učiliště
SPV	Středisko praktického vyučování
ŠVP	Školní vzdělávací programy
VET	Odborné vzdělávání a příprava
VOŠ	Vyšší odborné školy
VŠ	Vysoké školy